

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media
De heer drs. A. Slob
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

Onze referentie MvH/RvZ/MR/cd/ATR1361/2021-U022

Uw referentie

T 070 310 86 66

E info@atr-regeldruk.nl

www.atr-regeldruk.nl

Datum 24 februari 2021
Betreft Eindexamenbesluit VO (2021)

Geachte heer Slob,

Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft op 19 februari 2021 het "*Besluit tot wijziging van het Eindexamenbesluit VO, het Eindexamenbesluit VO BES, het Staatsexamenbesluit VO en het Staatsexamenbesluit VO BES, houdende aanvullende en afwijkende bepalingen inzake het eindexamen voortgezet onderwijs in het schooljaar 2020-2021 in verband met het effect dat de covid-19 epidemie heeft gehad op het onderwijs*" ontvangen voor toetsing. Er vindt geen internetconsultatie plaats; het veld wordt afzonderlijk geconsulteerd. Met het oog op de naderende eindexamens treedt het besluit op 1 mei 2021 in werking.

Sinds de eerste schoolsluitingen in maart 2020 heeft COVID-19 een grote impact gehad op het Nederlandse onderwijs. In het schooljaar 2019-2020 zijn de centrale examens volledig komen te vervallen. Ook dit schooljaar (2020-2021) zijn de omstandigheden waaronder leerlingen naar hun eindexamens toewerken anders dan normaal. Examenkandidaten kampen met vertragingen en kunnen zich niet optimaal voorbereiden op het eindexamen. Door de bijzondere situatie waarin het onderwijs op dit moment verkeert, ziet de regering zich genoodzaakt om de inrichting van de eindexamens ook in dit schooljaar anders dan gebruikelijk vorm te geven. Het onderhavige besluit regelt de bevoegdheid voor aanpassing van het Examenreglement en het Programma voor toetsing en afsluiting (pta).

Maatregelen

Anders dan vorig schooljaar worden de centrale examens dit jaar wel afgenomen. Daarbij krijgen kandidaten de gelegenheid hun examens te spreiden over twee tijdvakken en een extra mogelijkheid voor herkansing. Kandidaten mogen ook één van hun vakken niet laten meetellen in de uitslagbepaling, de kernvakken uitgezonderd. In de beroepsgerichte profielvakken van het vmbo komen de centrale examens (cspes) te vervallen en krijgen examenkandidaten de mogelijkheid om (een onderdeel van) het beroepsgerichte profielvak ten minste één maal te herkansen. Ook de verruimde mogelijkheden voor kandidaten die het staatsexamen afleggen, zijn opgenomen in het besluit.

De maatregelen zijn eerder aangekondigd in brieven aan de Tweede Kamer en opgenomen in het Servicedocument Eindexamens 2021.¹

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

Bij de besluitvorming over het eindexamen 2020-2021 is het uitgangspunt de leerlingen in "de best mogelijke uitgangspositie te brengen" om het eindexamen succesvol af te kunnen ronden. Tegelijkertijd is het uitgangspunt dat de volwaardigheid van diploma geborgd blijft, met het oog op de doorstroom naar het vervolgonderwijs. De voorgestelde maatregelen bieden de eindexamenkandidaten daarom zoveel mogelijk tijd en flexibiliteit om het eindexamen voor te bereiden en af te ronden, maar compenseren ook voor de bijzondere omstandigheden waarin zij naar het examen moeten toewerken. Hierbij speelt mee dat de afgelopen maanden duidelijk is geworden dat het voor een groot deel van de leerlingen niet mogelijk zal zijn om alle achterstanden voldoende weg te werken voordat de centrale examens beginnen, aldus de toelichting. De compensatie is onder andere gevonden in de maatregel om het eindcijfer van één vak, kernvakken uitgezonderd, buiten de uitslagbepaling te laten. Om toch de waarde van het diploma te garanderen is in het besluit opgenomen dat *alle* behaalde cijfers op het diploma moeten worden weergegeven en de kernvakken altijd in de uitslagbepaling worden betrokken.

Het college acht nut en noodzaak voldoende onderbouwd. Het college heeft geen adviespunten of aanvullende opmerkingen.

2. Minder belastende alternatieven

Uit de brief van 12 februari 2021 aan de Tweede Kamer blijkt dat er ook alternatieven zijn gewogen voor de voorgestelde maatregelen, zoals een langere doorloop van tijdvakken in en na de zomer, examinering in het nieuwe studiejaar, het bieden van een derde herkansing, het laten afleggen van alleen het centraal examen (de kernvakken). De alternatieven zijn beargumenteerd en om diverse redenen niet gekozen, zoals de beschikbaarheid van docenten en voorzieningen, de extra belasting voor studenten en het belang om een volwaardig vo-diploma te behalen.

Het college constateert dat er alternatieven zijn overwogen waarvoor beargumenteerd niet is gekozen. Het heeft geen adviespunten.

¹ Zie [Aanvulling besluit eindexamen voortgezet onderwijs 2021, Tweede Kamer der Staten-Generaal](#); [Kamerbrief over Besluit eindexamen voortgezet onderwijs 2021, Kamerstuk, Rijksoverheid.nl](#); en [Eindexamens 2021, Eindexamens voortgezet onderwijs, Rijksoverheid.nl](#)

3. Werkbaarheid

Examens schooljaar 2020 en 2021

In schooljaar 2019-2020 was het mogelijk om de resultaten van het schoolexamen te verbeteren door middel van "resultaatsverbeteringstoetsen". Omdat de centrale examens dit jaar wel doorgaan, worden dergelijke toetsen niet afgenomen. Voor de eindexamenkandidaat die in het schooljaar 2019-2020 een resultaatsverbeteringstoets heeft gemaakt, gelden specifieke bepalingen (een beperkter recht) voor herkansing van het centrale examen. In de toelichting wordt dit niet nader onderbouwd. De keuze voor deze differentiatie is daardoor niet inzichtelijk.

3.1 Het college adviseert in de toelichting te verduidelijken waarom is gekozen voor specifieke regels (een beperkter recht op herkansing) voor de examenkandidaten van het schooljaar 2019-2020 die een resultaatsverbeteringstoets hebben gemaakt.

Hardheidsclausule

In het "Besluit eindexamens voortgezet onderwijs 2020" is een hardheidsclausule opgenomen die scholen de mogelijkheid biedt om leerlingen in individuele gevallen een extra mogelijkheid tot herkansing te bieden.² Er moet dan sprake zijn van een "onbillijkheid van overwegende aard". In de onderhavige wijziging van het besluit voor het vo-eindexamen 2021 is een dergelijke hardheidsclausule niet opgenomen. Gezien de eveneens uitzonderlijke omstandigheden van dit examenjaar acht het college het raadzaam een dergelijke hardheidsclausule op te nemen.

3.2 Het college adviseert een hardheidsclausule op te nemen waarmee scholen in individuele gevallen leerlingen een extra herkansing kunnen geven als er sprake is van een "onbillijkheid van overwegende aard".

4. Gevolgen regeldruk

De gevolgen voor de regeldruk zijn in beeld gebracht en gekwantificeerd. ATR heeft hiervoor aanvullende informatie ontvangen. De totale eenmalige regeldrukkosten zijn geraamd op € 10 miljoen voor scholen, instellingen en kandidaten gezamenlijk, uitgaande van 1500 scholen en 200.000 leerlingen. Het is moeilijk in te beoordelen of dit een goede inschatting is, maar het is denkbaar dat de regeldrukkosten voor aanpassing van het van het eindexamen uiteindelijk hoger uitvallen, mede afhankelijk van de (wisselende) omstandigheden. Enkele aspecten zijn op basis van de huidige raming te noemen:

Aanpassing van het PTA en het examenreglement

De aanpassing van het PTA en het examenreglement vereist betrokkenheid van de medezeggenschap in de school, het informeren van leerlingen en ouders en de Inspectie van het Onderwijs. Gelet op het belang en de diversiteit van de aanpassingen vraagt de communicatie daarover naar verwachting meer inzet dan nu is aangenomen.

² [Slaag-zak regeling voortgezet onderwijs | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

Extra ondersteuning voor eindexamenleerlingen

De aangepaste uitslagbepaling biedt leerlingen meer kans om te slagen voor het eindexamen. In een recente brief aan de Tweede Kamer wordt expliciet ingegaan op de ambitie om extra (individuele) ondersteuning te bieden aan eindexamenleerlingen, ook nadat ze geslaagd zijn, en in het bijzonder aan leerlingen die gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om één vak weg te strepen bij de uitslag.³ Met name de extra begeleiding van de leerlingen ter voorbereiding van het eindexamen en afronding van het eindexamenjaar lijkt nog onvoldoende te zijn verwerkt in de gevolgen voor de regeldruk.

4.1 Het college adviseert bij de gevolgen voor de regeldruk de communicatie over aanpassing van het PTA en het examenreglement te betrekken alsmede de extra begeleiding van leerlingen ter voorbereiding op het eindexamen en de afronding van het eindexamenjaar.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van de consultatieversie van dit voorstel:

Het wetsvoorstel indienen nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris

³ Zie Aanvulling besluit eindexamen voortgezet onderwijs 2021, Tweede Kamer der Staten-Generaal.